

Budsjett og økonomiplan 2018-2021

SIRDAL KOMMUNE-RÅDMANNENS FORSLAG

Innhold

Rådmannens innledning	2
Forutsetninger i økonomiplanen.....	7
Endringer i forhold til inneværende økonomiplan	19
Prisendringer 2018	23
Næringspolitiske virkemidler	25
Tiltak i Økonomiplanperioden	27
Hovedplan vei.....	29
Investeringer 2018-2021.....	30
Økonomiplan perioden 2018-2021	37
Hovedvedtak.....	40

Rådmannens innledning

Forslaget til økonomiplan 2018-2021 bærer preg av svake driftsresultater tidlig i perioden og usikkerhet knyttet til inntekter fra fremtidig eiendomsskatt og kostnader forbundet med flere investeringer.

Driftsinntektene til Sirdal kommune anslås til å øke med 1,6 % fra 2017 til 2018. Det er da tatt hensyn til noe økt eiendomsskatt fra Statnetts anlegg korrigert for reduksjoner i eiendomsskattegrunnlaget for Sira-Kvina-anleggene. «Vannkraftrelaterte inntekter» følger ikke vanlig økning i inntekter siden takster står i 10 år og det er store svingninger i kraftpriser. Lave kraftpriser påvirker Sirdals inntekter negativt.

Driftsutgiftene øker med 7 %. Hovedgrunnene til dette er økte lønnsutgifter og betydelige overføringer til andres investeringer. Kommunale bidrag til investeringer som gang- og sykkelvei Tonstad-Seland og skianleggene på Feed og Tjørhom skal etter regnskapsreglene for kommunene føres som tilskudd og belastes kommunens driftsregnskap siden kommunen ikke eier investeringene. Kommunalt tilskudd til nytt kirkesenter på Tonstad går som et unntak fra hovedregelen sannsynligvis klar av føring i driftsregnskapet siden kommunen er pålagt etter kirkeloven å holde kirka med lokaler eller dekke utgifter til dette.

De ovennevnte investeringene er fornuftige for lokalsamfunnet, men fører til svært dårlige netto driftsresultater for kommunen. Sirdal kommune har oppsparte midler som kan brukes til tilskudd til andres investeringer og også god likviditet. På grunn av tilskudd til andre legges forslaget til økonomiplan frem med et netto driftsresultat i 2018 på -2,2 %. Forslaget er lovlig, men er ikke bra for kommunens økonomiske situasjon i årene som kommer. Dersom foreslåtte tilskudd til investeringer som kommunen ikke selv eier blir gjennomført som planlagt i 2019, forverres netto driftsresultat til -5,7 %.

Forslag om fjerning av eiendomsskatt for «verker og bruk»

Regjeringen har i forslaget til Statsbudsjett foreslått å fjerne kategorien «verker og bruk» som utskrivingsobjekter for kommunal eiendomsskatt. Likevel skal kommunene kunne skrive ut eiendomsskatt for vannkraftverk, vindkraftverk og anlegg omfattet av petroleumsordningen etter dagens regelverk.

Dersom Regjeringens forslag til endringer blir vedtatt av Stortinget, vil Sirdal miste eiendomsskatteinntekter fra nettstasjoner, overføringslinjer og telekommunikasjonsanlegg. I 2017 utgjør eiendomsskatten fra disse objektene omlag 10 millioner kroner. Ny ordning foreslås først innført fra 2019, d.v.s. at Statnetts anlegg blir beskattet med eiendomsskatt i 2018 basert ut fra investeringer per 31/12-17. Det er lagt opp en overgangsordning der kommunene kan skrive ut eiendomsskatt for overføringsanlegg, telenett m.m. i perioden 2019-2022 basert på eiendomsskattegrunnlaget per 31/12-17. Nedtrappingen er 4/5 deler i 2019, 3/5 i 2020, 2/5 i 2021, 1/5 i 2022 og ingen eiendomsskatt fra disse objektene i 2023. Forutsetningen for en slik overgangsordning er at kommunen skriver ut eiendomsskatt for annen næring. I dag skriver Sirdal kun ut eiendomsskatt for verker og bruk og ikke andre næringsvirksomheter som butikker, hoteller, utleiebygg, skianlegg

m.m.

Dersom endringen blir vedtatt i Stortinget, vil Sirdal miste nåværende og fremtidige eiendomsskatteinntekter fra Statnetts anlegg og linjer, Telenor m.fl. i størrelsesorden 20-25 millioner kroner årlig de kommende årene. Statnetts anlegg er først ferdig utbygde i 2020-2022, men Sirdal vil ikke få uttelling i eiendomsskattegrunlaget for de investeringene som skjer etter 31/12-2017.

I Statnetts søknader om konsesjoner for nye linjer og transformatorstasjoner ble det pekt på at Sirdal ville motta flere millioner kroner årlig i eiendomsskatt som kompensasjon for store naturinngrep. Regjeringens forslag setter i praksis strek over kompensasjon for slik naturinngrep. Riktignok kan Sirdal om kommunen innfører eiendomsskatt for annen næring motta eiendomsskatt fra tomt og bygg uten «innmat» på Ertsmyra, men dette er beskjedne beløp sett opp mot dagens regler for utskrivning av eiendomsskatt. I tillegg vil lokalt næringsliv bli «straffet» fordi kommunen vanskelig kan skåne disse for eiendomsskatt sett opp mot tapt eiendomsskatt fra Statnett m.fl. til 10-12 millioner kroner i året. Eiendomsskatteinntektene for Sirdal er usikre fra 2019 og ut perioden inntil Stortinget har avgjort eiendomsskattereglene.

Kommunale inntekter fra eiendomsskatt er under «press» fra ulike aktører. Staten er den som tjener mest på at eiendomsskatten blir redusert eller faller bort når det gjelder «verker og bruk».

Økte utgifter til beredskap i årene som kommer

Sirdal kommune drifter flere viktige tjenester for innbyggere, fritidsinnbyggere og næringslivet i kommunen.

Sirdal kommune er eget legevaktområde. Dagens legevakt dekkes opp av tre kommunalt ansatt leger + en turnuskandidat. På grunn av nye kompetansekrav til legevaksleger er det vedtatt å gjøre om turnuskandidatstillingen til en fjerde kommunalt ansatt lege. Dette fører til økte lønnskostnader og bortfall av tilskudd for å ha turnuskandidat. Alternativet til at Sirdal har egen legevakt er at innbyggere, fritidsinnbyggere og besøkende må ta seg til Flekkefjord, Egersund eller Sandnes utenom behov på dagtid. Kommunen må i så fall også legge ned KØH-sengene på Sirdalsheimen. Store avstander og tidvis svært mange som oppholder seg i Sirdal gjør det lite aktuelt å legge ned legevakten i kommunen selv om ordningen koster en del for kommunen og at ordningen er belastende for legene i perioder.

Sirdal kommune drifter ambulansen i Sirdal etter avtale med Helse Sørlandet HF.

Kommunen har rettet søkelyset på forhold utenfor Sirdals grenser som har påført kommunen økte utgifter som ikke var kjent ved inngåelse av dagens avtale. Budsjettet for 2017 innebar en reduksjon i kommunal «egenandel» av drift av ambulansen. Rådmannen og administrasjonen har jobbet opp mot eksterne aktører som helseforetak, fylkesmenn og nabokommune for å redusere belastningen, bruken av knappe ambulanseressurser og kommunens utgifter knyttet til drift av ambulansen. Kommunen har oppnådd noen tiltak, men har møtt liten forståelse fra fylkesmannsnivået enten når det gjelder krav til andre tiltak for å redusere bruk av ambulanse og til å dekke deler av Sirdals merkostnader knyttet til forhold som ligger utenfor Sirdals grenser. Rådmannen har lagt inn «realistiske» rammer for drift av ambulansen i 2018 med utgangspunkt i framskrivning av regnskapstallene for 2017. Helseforetaket har varslet at det kan bli aktuelt at vaktordningen for ambulansen i Sirdal endres fra hjemmevakt til stasjonsvakt. Det har ikke kommet konkrete forslag til når vaktordningen eventuelt vil endre og hvordan ny vaktordning vil påvirke dagens avtale med helseforetaket og endringer i kommunens

«egenandel» for finansiering av tjenesten. Ambulansetjenesten i Sirdal er meget viktig for kommunens innbyggere og fritidsinnbyggere.

Sirdal kommune har eget brann- og redningsvesen. Det kommer forslag til nye krav til dimensjonering av brann- og redningsvesen på slutten av 2017. De nye kravene vil være vanskelige å innfri for små brann- og redningsvesen med deltidsmannskaper. Permisjoner og fravær den siste tida har vist at kommunens brann- og redningsvesen er sårbart. Brannvesenets innsatsstyrker slukker branner og gjennomfører redningsoppdrag, men spesielt de forebyggende brannvernoppgavene blir nå ikke utført i tråd med lov og forskrifter. Økt innbyggertall inkludert fritidsinnbyggerne aktualiserer mer bruk av vakt i større deler av året enn dagens. Det ble forsøkt vakt med 1 utrykningsleder på vakt i 5 sommeruker denne sommeren. Rådmannen forventer betydelig økte driftskostnader til brann- og redning i årene som kommer enten Sirdal velger å fortsette med et eget brann- og redningsvesen, kjøper tjenester fra andre kommuner eller inngår i et interkommunalt brann- og redningsvesen, eksempelvis Sør-Rogaland brann og redning IKS eller Brannvesenet Sør. Forslaget til økonomiplan inneholder ikke forslag til konkrete økte driftsutgifter innen brann- og redning.

Endringer i noen enkelttjenester

Barnehagene

Noen færre barn i barnehagealder fører til at barnehagene må tilpasse sin virksomhet med tanke på bemanningsbehov. Det er en del ansatte som er i permisjoner, har nedsatt arbeidstid eller har fått fast ansettelse etter 3-/4-årsregelen. Dersom alle kommer tilbake samtidig, kan det bli aktuelt med oppsigelser.

Tildeling av ressurser og tilpasning av arbeidskraftbehov utfra barnetall er i tråd med gjeldende budsjettpraksis i Sirdal de siste årene. Og barnehagene er vanligvis flinke til å tilpasse aktivitetsnivået til barnetall og tildelt budsjett.

Elevheimen

Det er nå omlag 10 færre elever som bor på elevheimen, Øyghedlar, sammenlignet med forrige skoleår. Dette gir lavere inntekter til elevheimen og det er behov for mindre arbeidskraft siden to av byggene nå står tomme som følge av færre beboere. Elevheimen må tilpasse bemanningen og vurdere hvordan de kan organisere sine tjenester på en mest hensiktsmessig måte sett opp mot tildelt budsjett. Det er aktuelt å flytte over ansatte fra elevheimen til andre deler av kommuneorganisasjonen.

Flyktninger og voksenopplæring

Sirdal tok imot få flyktninger i 2017. De fleste flyktningene som kom var i forbindelse med familiegjenforening. På grunn av meget lavt antall asylsøkere og flyktninger som kommer til Norge for tiden har sentrale myndigheter, UDI og IMDi, varslet at mange kommuner kan forvente at de ikke vil få flyktninger i 2018. Dette påvirker kommunale tjenester rettet mot flyktninger og kommunens økonomi innen flyktningeområdet.

Ordningen med engasjement som miljøarbeider i 50 % er videreført i 2018, men det er naturlig å ta bort stillingen i 2019 dersom kommunen ikke mottar flyktninger i 2018.

Tilsvarende må voksenopplæringen justere ned sin bemanning med anslagsvis 30 % stilling om det ikke kommer nye flyktninger.

Mange av de flyktningene som har kommet til Sirdal de siste årene mangler utdanning på grunnskolenivå. For å oppfylle flyktningenes rettigheter etter opplæringsloven om rett til

grunnskoleopplæring for voksne har Sirdal tidligere år kjøpt et komprimert grunnskoleløp på 2 år i Lyngdal kommune. Kommunen skiftet fra Lyngdal til Kvinesdal kommune slik at reisetida for elevene ble vesentlig kortere.

Grunnskoletilbudet til voksne i Kvinesdal er godt, men nokså kostbart for Sirdal. Sirdal betaler 85.000,- kr i året per elev. I øyeblikket benytter 8-10 voksne seg av dette tilbudet. Så langt finansieres grunnskoleopplæringen til voksne via «flyktningefondet».

Administrasjonen har vurdert om Sirdal kommune selv skal stå for grunnskoleopplæring til voksne flyktninger/innvandrere fra høsten 2018, men funnet ut at dette er krevende med få elever og flere individuelt tilpassede utdanningsløp. Spesielt når det er usikkerhet om kommunen vil motta flyktninger i årene som kommer. Lavt formelt kompetansenivå hos flyktninger som kommer til Norge er utvilsomt en utfordring som dagens statlige integreringstilskudd ikke dekker i praksis.

Investeringer

Rådmannens forslag til økonomiplan for perioden 2018-2021 legger opp til et omfattende investeringsnivå. Det er meget krevende både av hensyn til kommunens økonomi og organisasjonens kapasitet til å gjennomføre alle prosjektene.

Mange av investeringene er knyttet til vann og avløpssektoren og investeringene finansieres av gebyrer for påkobling og årsavgifter.

Det er heftet usikkerhet med et par av de store investeringene som ligger inne i forslaget. Rådmannen har lagt inn 1+29 millioner kroner i 2018 og 2019 til flerbrukshall ved Tonstad idrettspark. Kommunestyret har til behandling om hvor en hall skal bygges, hva den skal inneholde og hva den skal koste.

Arbeidsforholdene for ansatte ved Sinnes skule oppfyller ikke krav til plass, ventilasjon, universell utforming m.m. sett opp mot krav i arbeidsmiljøloven. Rådmannen har lagt inn 1+19 millioner kroner i 2019 og 2020 til påbygg med ny 2. etasje på klasseromsfløy ut mot fylkesveien for å løse en del av utfordringene for de ansatte. Sinnes skule er påbygd i flere omganger og bærer preg av dette. Det er også nødvendig med en del ekstra vedlikehold innvendig for at skolen skal fremstå slik den bør. Dette er satt noe på vent inntil nybygg/påbygg/ombygging er avklart. Det blir lagt frem en egen sak om Sinnes skule med sikte på behandling i desember 2017.

Rådmannen har ikke lagt inn midler til nytt barnehagebygg på Tonstad. Det er under politisk behandling en sak om hvordan kommunen skal løse behov og ønsker om mer plass.

Rådmannens forslag inneholder midler til dekking av pålagte tiltak på brannstasjonene for å sikre skille mellom ren/skitten sone, ventilasjon m.m. Dette er pålegg fra Arbeidstilsynet med frist 1. juli 2019.

Det er lagt inn midler til ombygging/tilbygg på ambulansestasjonen for å sikre garderobes/dusj med tanke på skille ren/skitten sone, ekstra soverom m.m. Dette tiltaket må også ses i sammenheng med eventuell omlegging av vaktordning fra hjemnevakt til kasernert vakt.

Hvordan styrke kommunens netto driftsresultat?

Generelt bør alle kommuner ha positive netto driftsresultater i størrelsesorden 3-5 % hvert år for å kunne håndtere økte driftsutgifter, reduserte inntekter, svingninger i rentenivået og bidra med egenkapital til nye investeringer. Sirdal er et stykke unna ønsket nivå for kommunens netto

driftsresultater. Rådmannen vil peke på noen aktuelle strategier/tiltak som kan styrke kommunens driftsresultater i årene som kommer:

1. Kommunen bør avslå forespørsler og kommunale initiativer om kommunale bidrag til investeringer eid av andre aktører enn kommunen. Slike kommunale tilskudd må føres i kommunens driftsregnskap og svekker kommunens driftsresultater i betydelig grad.
2. Kommunen bør investere mindre enn dagens nivå i andre investeringer enn selvkostområder som vann og avløp. Investeringsnivået bør ses i sammenheng med kommunens nedbetaling av gjeld og tilgang til egenfinansiering fra positive netto driftsresultater. Lavere låneopptak gir mindre rente- og avdragsbelastning i driftsregnskapet selv om dagens rentenivå er meget lavt.
3. Vurdere hvilke tjenester som kommunen skal levere, hvordan tjenestene skal leveres og nivået på tjenestene. En slik gjennomgang kan danne grunnlag for færre ansatte i kommunen og lavere lønnsutgifter.
4. Kartlegge ulike lokale «Sirdalsordninger» rettet mot innbyggere og næringsliv og internt i kommuneorganisasjonen. En slik kartlegging kan danne grunnlag for å vurdere hvilke ordninger kommunen kan og bør videreføre.
5. Innføre eiendomsskatt på hus og hytter og eventuelt også annen næring.
Et grovt anslag tyder på at Sirdal kommune med eiendomsskattesats 7 promille kan kreve inn 30-40 millioner kroner årlig i eiendomsskatt fra hus og hytter i Sirdal. Per i dag har rådmannen ikke oversikt over et eventuelt eiendomsskattegrunnlag for annen næring. Kommunen må fremskaffe dette, dersom det skal bli aktuelt med overgangsordning for eiendomsskatt for Statnett, teleoperatører m.fk. i perioden 2019-2022 om Regjeringens forslag til nye regler for «verker og bruk» blir vedtatt av Stortinget.

Mål for 2018

Det legges fram en egen sak om målsettinger for 2018 som behandles parallelt med økonomiplanen. Målsettingene supplerer økonomiplanen og budsjettet med prioriteringer for de ulike tjenestene og kommuneorganisasjonen.

Ikke prioriterte tiltak

Rådmannen har lagt med oversikter over tiltak som ikke er prioritert i rådmannens forslag til økonomiplan og budsjett. Flere av forslagene er gode, men de krever enten mer bearbeiding eller er ikke tatt med av hensyn til kommunens økonomiske situasjon.

Tonstad, 9. november 2017

Inge H. Stangeland
Rådmann

Forutsetninger i økonomiplanen

I kommende kapittel vil rådmannen vise hvilke forutsetninger som legges til grunn i økonomiplanen 2018- 2021.

Prisjustering

Enhetene har ikke fått generell kompensasjon for prisstigning. I budsjettprosessen har oppdatert tall på store utgiftsposter blitt henta inn.

Forutsetninger lønn

Lønnsbudsjettet tar utgangspunkt i lønnsnivået pr august 2017 med tillegg for forventet lønnsoppgjør i innværende år. Effekten av lønnsoppjøret i 2018 er avsatt i en sentral pott som må fordeles på enhetene etter at lønnsoppgjør er gjennomført.

Pleie og omsorg og Litlemohagen bofelleskap budsjetteres i henhold til gjeldende turnus. Tillegg på grunn av ubekvem arbeidstid og vikarkostnader ved sykefravær inngår i lønnsbudsjettet.

Pensjon

Pensjonsleverandørens budsjetter legges til grunn ved budsjettering av pensjon.

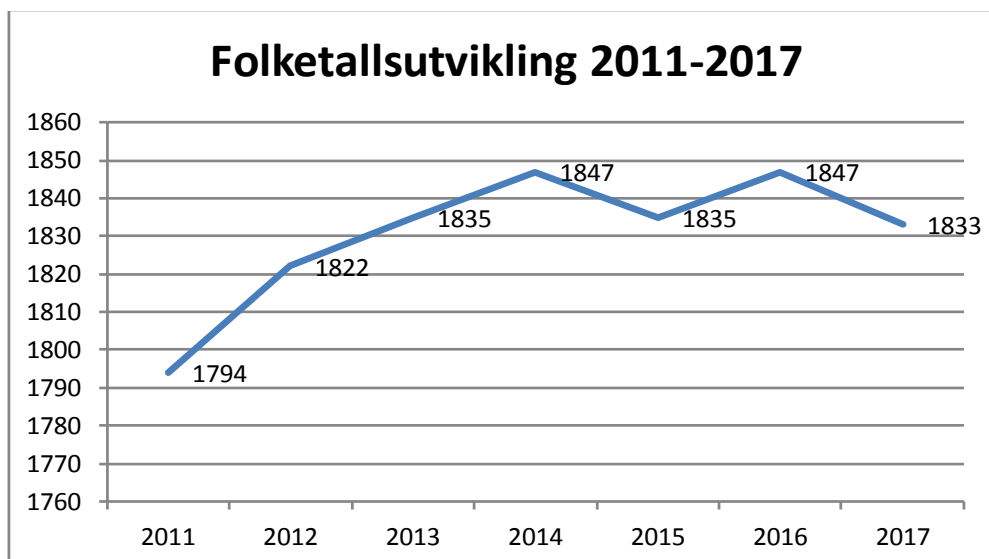
Frie inntekter

KS sin prognosemodell legges til grunn for budsjettering av skatt og rammetilskudd. Tilgjengelige tall pr. oktober 17 baserer seg på regjeringens forslag til budsjett. Vi har fortsatt ei mindretallsregjering, og kan derfor forvente noen endringer i forhold til forslaget som foreligger. Eiendomsskatten tar utgangspunkt i vedtatte takster, samt grunnlaget sentralskattekontoret bruker for å fastsette eiendomsskatten for kraftverk. Vekst fra 2017 er knytta til de nye anleggene til Statnett. Det er stor usikkerhet knytta til verdien av anlegg under utførelse. For 2016 og 2017 har det vist seg rådmannens anslag har vært forsiktige.

Demografi

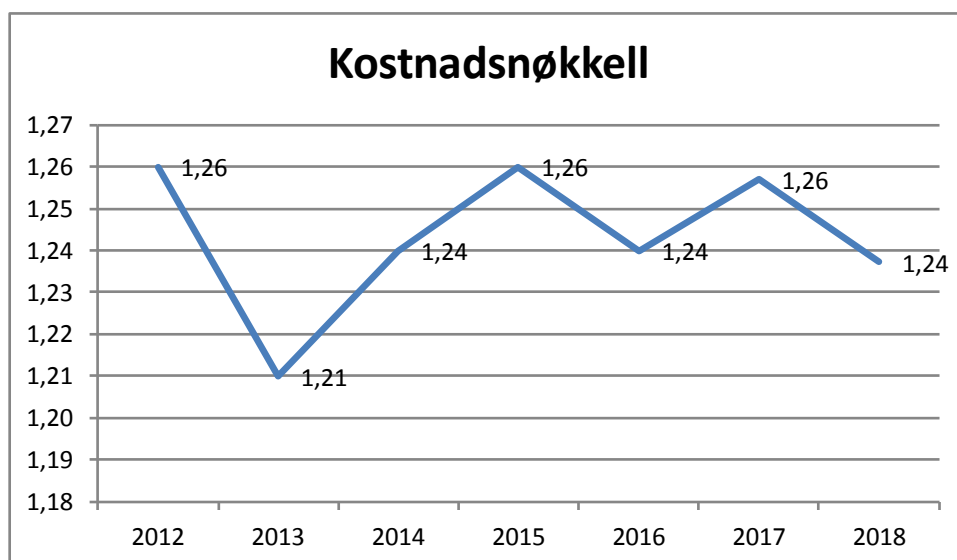
Folketall og sammensetningen av befolkningen er en sentral styringsparameter for en kommune. Sirdal kommune har et uttalt mål om økt folketall, og kjører en aktiv politikk for å legge til rette for å nå dette målet. I innværende 4 års periode har folketallet økt med 12 innbyggere.

Figur 1 Folketallsutvikling 2011-2017

De viktigste forutsetningene for fastsettelse av rammetilskuddet er innbyggertallet og sammensetningen av befolkninga. Målt i forhold til gjennomsnittet i kommune Norge, er Sirdal nesten 26 % dyrere å drive. Dette kan svinge en del i fra år, og utviklinga vises i tabellen under:

Figur 2 Kostnadsnøkkel

Kostnadsnøkkelen beregnes ut ifra 26 kriterier. En blick på denne viser både utviklingen over tid, og sammenlignet med andre kommuner. I forhold til landet ser vi at Sirdal har færre som kategoriseres som lavinntekt og aleneboende, men et bedre utdanningsnivå en landsnittet. Ser vi siste års utvikling i alderssammensetning er bildet at det er flere spebarn, betydelig færre i barnehagealder, flere skolebarn og en vekst i aldersgruppa over 67 år. Som følge av færre barnehagebarn trekkes kommunen i rammetilskudd. På den andre siden ser vi redusert barnetall har gitt redusert budsjettramme i

barnehageenheten.

Kriterium	Antall			Beløp		Endring
	2016	2017	2018	2017 1000 kr	2018 1000 kr	
0-1 år	42	45	36	33	-61	-9
2-5 år	113	96	95	1 188	1 420	-1
6-15 år	229	244	232	2 432	1 273	-12
16-22 år	157	165	169	13	94	4
23-66 år	989	978	985	-764	-623	7
67-79 år	198	212	216	614	603	4
80-89 år	80	75	71	1 421	1 071	-4
over 90 år	27	32	29	3 621	3 070	-3
Basistillegg	1	1,0000	1,0000	13 302	13 656	-
Sone	20 648	20 215	19 861	1 678	1 665	-354
Nabo	7 490	7 543	7 570	1 210	1 228	27
Landbrukskriterium	0	0,0019	0,0019	868	851	-0
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	15	13	13	-133	-159	-
Norskfødte med innv foreld 6-15 år ekskl Skand	3					-
Flyktninger uten integreringstilskudd	11	12	11	-575	-607	-1
Dødlighet	10	10	13	-364	-376	3
Barn 0-15 år med enslige forsørgere	31	23	18	-719	-871	-5
Lavinntekt	58	34	46	-575	-466	12
Uføre 18-49 år	33	33	33	14	2	-
Opphopningsindeks	0	0	0	-811	-713	0
Urbanitetskriterium	8 264					-
Aleneboende 30 - 66 år		134	140	-243	-183	6
PU over 16 år	8	8	8	832	809	-
Ikke-gifte 67 år og over	138	141	144	791	872	3
Barn 1 år uten kontantstøtte	9	16	12	293	-243	-4
Innbyggere med høyere utdanning	322	326	327	-494	-502	1
Kostnadsindeks				23 630	21 810	

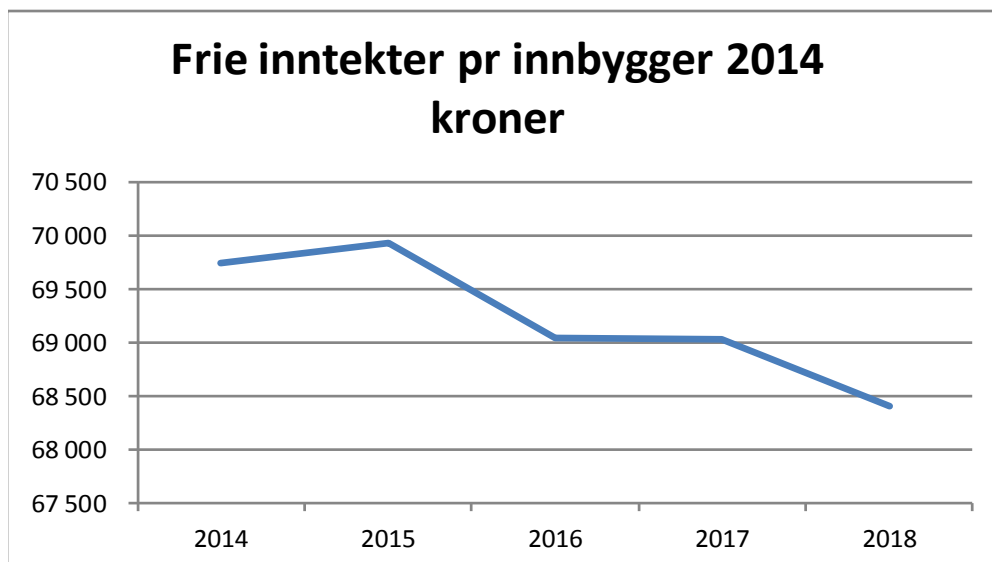
Figur 3 Befolknings sammensetning

Basert på befolkningssammensetning og regjeringens forslag til statsbudsjett legger rådmannen følgende tall til grunn for de frie inntektene:

1000 kr	2015	2016	2017	2018	Endring	
					Kr	% Nom-
<i>Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)</i>	41 419	41 596	43 059	43 490	431	1 %
<i>Utgiftsutjevning</i>	23 225	22 238	24 436	22 605	-1 831	-7 %
<i>Overgangsordninger (INGAR fra 2009)</i>	-117	942	-186	1 483	1 669	-897 %
<i>Saker særskilt ford (inkl. helsestasjon skolehelse og arbavg)</i>	254	372	394	276	-118	-30 %
<i>Ordinært skjønn inkl bortfall av dif.arb.avg.</i>	2 000	-			-	#DIV/0!
<i>Endringer saldert budsjett 2014</i>					-	#DIV/0!
<i>Endringer saldert budsjett 2015(skole/helsestasjon)</i>	-40	388			-	#DIV/0!
<i>Kompensasjon Samhandlingsreformen RNB2012-2014</i>					-	#DIV/0!
<i>RBN generell økning ramme</i>			-160		160	-1
<i>RBN</i>	381		113		-113	-1
Sum rammetilsk uten inntektsutj	67 121	65 537	67 656	67 854	198	0 %
Netto inntektsutjevning	-26 484	-24 072	-25 142	-25 185	-43	0 %
Sum rammetilskudd	40 637	41 465	42 514	42 669	155	0,37 %
Rammetilskudd - endring i %		2 %	2 %	0 %	-274	
Skatt på formue og inntekt	91 757	91 636	94 797	95 728	931	-0,1 %
Skatteinntekter - endring i %		-0,1 %	3,4 %	1,0 %	3,6 %	0 %
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	132 394	133 101	137 311	138 397	1 086	0,53 %
					-	
Innbyggertall:	1847	1835	1847	1833	12	
Pr innbygger	71 681	72 534	74 343	75 503	1 808	
2014 kroner (2,5%)	69 933	69 039	69 035	68 402		

Figur 4 Rammetilskudd- spesifisert

Et av de tallene som gir best uttrykk for kommunens handlingsrom er frie inntekter pr innbygger. Når vi tar hensyn til kroneverdi- ser vi at denne dette tallet har hatt en negativ trend flere år, men gjør et lite hopp i 2017. Sirdal kommune kommer forholdsvis greit ut av regjeringens nye opplegg for kommunene.

Figur 5 Frie inntekter pr innbygger

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er den desidert viktigste inntektskilden til Sirdal kommune. Utvikling oppsummeres siste år oppsummeres i tabellen under.

Gruppe	Regnskap	Budsjett	Regulert		Endring	Endring%
	2017	2017	budsjett 2017	Budsjett 2018		
Sum	69 325	66 278	69 500	71 500	2 000	3 %

I utgangspunktet bør eiendomsskatten være en forutsigbar inntektskilde. I de siste åra har vi sett flere trekk som skaper usikkerhet:

- ✓ Store utbygginger i Sirdal kommune gir kommunen anledning til å skrive ut skatt på anlegg under utførelse. Skatten beregnes ut ifra investert beløp i året før budsjettåret, og tallet for 2018 blir først kjent i februar til neste år.
- ✓ De pågående utbyggingene innebærer at eksisterende linjer skal fjernes. Dette reduserer verdien av disse anleggene. Endelig resultat av dette for 2017 er ennå ikke kjent.
- ✓ Det er press fra energibransjen og uenighet om sentrale fortolkninger av lovverket. I 2017 tapte kommunene i høyesterett en viktig sak i forhold til avskrivingsverdi.
- ✓ Fallende kraftpriser og store oppgraderinger av dammer reduserer lønnsomheten til kraftverkene, som igjen slår ut i redusert grunnlag for eiendomsskatt.
- ✓ Sterkt politisk press på eiendomsskatten. Som kjent har regjeringen foreslått at ikke maskiner og driftsapparatet skal inngå i eiendomsskattegrunnlaget. Dette kan bety at kraftlinjer og store deler av det nye anlegget på Ertsmyra ikke kan beskattes.

Kommunen har oversikten fra skattedirektoratet over eiendomsskattegrunnlaget fra kraftverkene. Dette ser langt bedre ut enn fryktet. Samla verdi er redusert med ca. 2 % fra 2017 til 2018. Veksten i eiendomsskatt er som følge av de store investeringene til Statnett. Rådmannen anslår at skatten for investeringene i 2017 vil utgjøre ca. 4 mill. Det er viktig å understreke at dette er et usikkert anslag.

Utviklingen på eiendomsskatt videre i økonomiplan perioden er veldig usikker. Usikkerheten er først og fremst knytta til endelig vedtatt Statsbudsjett, men forslaget som ligger fra regjeringen kan bli en «game changer» for Sirdal kommune. Store deler de forventede inntektene kan utebli.

Konsesjonskraftsinntekter

For 2018 kan rådmannen øke anslaget for konsesjonskraftsinntektene med 1,55 mill. Viktig forklaring for denne veksten er at forliket med Sira Kvina i januar 2017. Dette førte til en redusert innkjøpspris på kraften, som igjen gir en høyere nettoinntekter.

	Budsjett 2018	Budsjett 2017	Regnskap 2015	Endring	Endring%
Konsesjonskraft	-14 250	-12 700	-13 968	-1 550	12 %

Figur 6 Konsesjonskraft

Konsesjonsavgift

Budsjettposten er på 18,2 mill. kr. Beløpet er et fast nominelt beløp t.o.m. 2018. Bruken av konsesjonsavgift er regulert av *Standardvedtekter for kommunale næringsfond*. Bruk av kommunens kraftfond vil bli omtalt i eget kapittel. Beløpet oppjusteres i.h.t. generell prisstigning hvert 5. år i konsesjonsavgiften.

Andre statstilskudd

Rente- og avdragskompensasjon inngår i denne posten. Ordningen er et virkemiddel fra staten for å få kommunene til å gjennomføre prioriterte investeringer. Den enkelte kommune får tildelt en investeringsramme, som blir kompensert med en rentesats tilsvarende den flytende husbankrenten. Denne budsjettposten er redusert de siste åra både som følge av lavere rentenivå og redusert saldo på lån knytta til ordningen.

Finans

Med om lag 100 millioner på bok, 50 mill i langsiktige midler og ikke minst snart 300 millioner i gjeld, har finans stor betydning for Sirdal kommune sitt handlingsrom. Økte lånekostnader som fulgte av høyere gjeld, og svakere finansinntekter som følge av lavere likviditet er resultat av egne valg. Når det gjelder rentebetingelse er disse i hovedsak markedsstyrt. Det viktigste referanserenten for kommunene er 3 månederes Nibor rente. Innskudd, obligasjoner og gjeld er i stor grad knytta opp mot denne. Det historisk lave rentenivået ser ut til å være ut økonomiplanperioden, selv om historien viser at det har kommet, og det helt sikkert vil komme overraskelser her i framtiden.

I 2017 skiftet kommunen hovedbank fra SR Bank til Sparebanken Sør. Som omtalt i tidligere økonomiplan har marginene på innskudd falt betydelig. Dette gir lavere renteinntekter.

Finansutgifter

Status for kommunens gjeld pr 31.08 oppsummeres slik

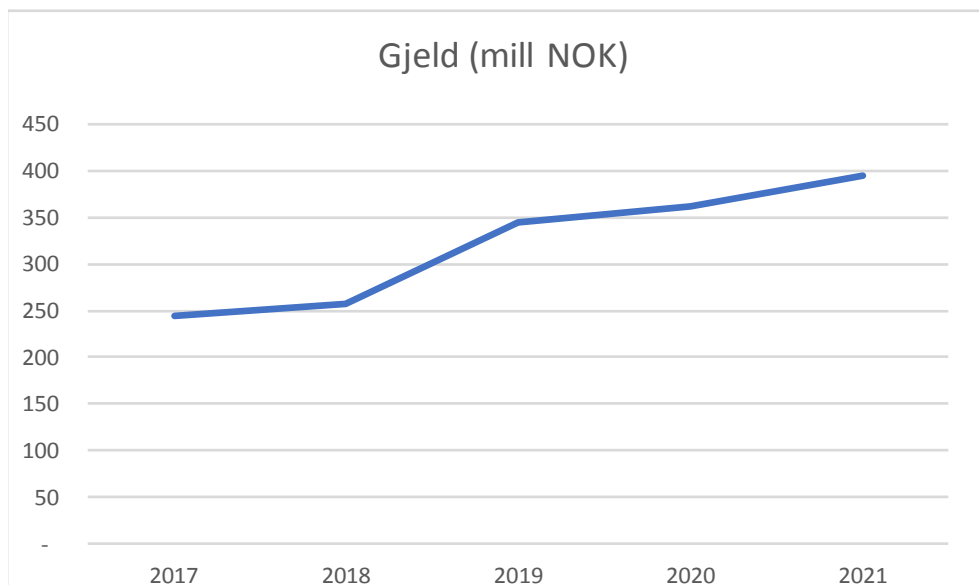
Långiver	Gjeld pr 31.08	Andel
Husbanken	6 374	3 %
KLP	14 437	6 %
Kommunalbanken	220 728	91 %
Sum	241 539	100 %
Andel som er rentesikret		12 %
Gjennomsnittlig rentesats		1,76 %

Figur 7 Fordeling gjeld- Långivere

Kommunen har en forholdsvis lav andel av gjelda sikret. Sikringsnivået er noe rådmannen må vurdere forløpende ut i fra sammensetninga av gjelda, renteforventninger og økonomisk handlingsrom.

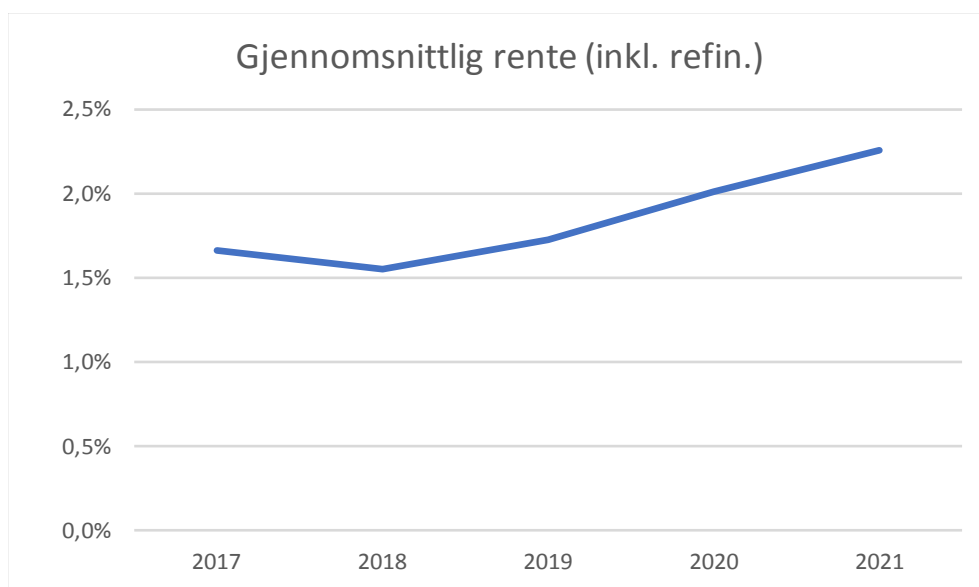
Øvrig gjeld	167 197	62 %
Formidlingslån	6 410	2 %
VA investeringer	94 171	35 %
Samla gjeld	267 778	100 %

Figur 8 Låneformål

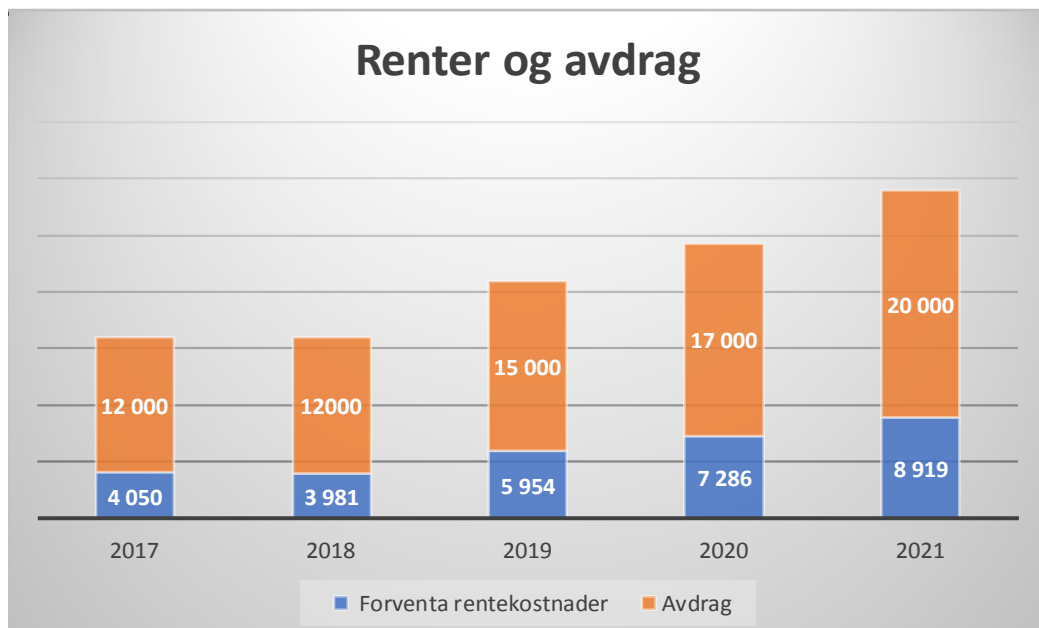
Figur 9 Utvikling gjeld basert på rådmannens forslag til investeringer

Rentekostnader:

Figur 10 Kommunalbankens renteforventninger

Figur 11 Forventa renter og avdrag basert låneopptak og renteutvikling

Finansinntekter

I budsjetterte finansinntekter inngår renteinntekter fra kommunens finansplasseringer, samt utbytte fra Agder Energi, bankinnskudd på 100mill. kr med en gjennomsnittrente på i underkant av 1,6 %

Rådmannen legger til grunn renteinntekter på driftsmidlene på 1,68 mill.. Dette er betydelig lågere enn for inneværende år, når det viste seg realistisk å budsjettere med 3 % avkastning- og 2,75 mill. kr.

Det er først og fremst effekten av ny bankavtale som gir utslag i svekkede renteinntekter.

Langsiktig forvaltning

Kommunen har en finansportefølje som forvaltes langsiktig. Kommunens strategi for finansforvaltningen er å investere i verdipapirer som gir en høy direkte avkastning. I praksis vil dette bety å sitte med en portefølje av obligasjoner og aksjer i modne selskaper som betaler utbytte. Målet med å plassere ut midlene er å oppnå en høyere avkastning enn bankrenta vil gi.

Pr august så porteføljen slik ut:

Risikoklasse	Aktivagruppe	Plassert pr		Fordeling
		31.08 17	Andel	
	1 Bankinnskudd hovedbank	8 767	17 %	
	2 Andre bankinnskudd	9 751	19 %	
	3 Obligasjoner	1 008	2 %	
Rente	4 Fondsobligasjoner, obligasjonsfond mm	20 005	39 %	77 %
	5 Aksjefond	1 714	3 %	
Aksjer	6 Aksjer og Egenkapitalbevis	9 999	20 %	23 %
	Sum	51 244	100 %	100 %

Figur 12 Langsiktig portefølje

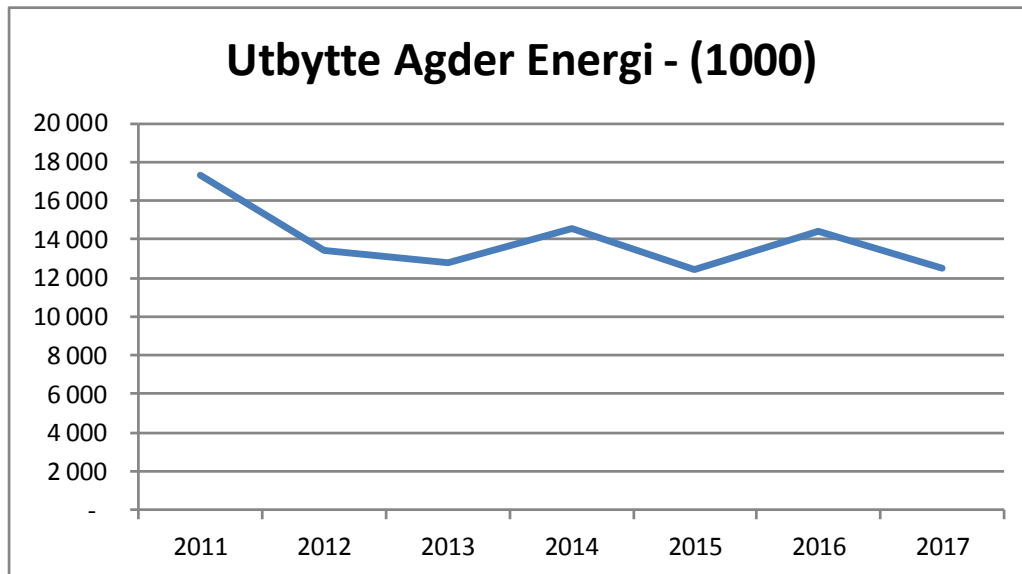
Det å anslå avkastningen på en finansportefølje er veldig vanskelig. Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig resultater. I rådmannens forslag er det hovedsakelig direkteavkastning i form av rente og utbytteutbetalinger som legges til grunn. Over tid forventes også en positiv verdiutvikling av porteføljen. For 2018 er det budsjettert med en avkastning på 1,54 millioner kr fra finansene. Dette tilsvarer en avkastning på 3 % og er en forsiktig budsjettering. Kommunen har hatt samme strategi for finansforvaltning siden 2013. Historisk avkastning har i gjennomsnitt vært ca. 10 %. SR forvaltning har foretatt en stresstest av porteføljen pr august. Et scenario med 2 % endring i rente og 20 % reduksjon i aksjemarkedet vil gi kommunen ett tap på 4,9 % og, eller tilsvarende 2,4 mill. Ved dagens rentenivå er det imidlertid liten risiko for et stort rentefall, samtidig som dette vil gi kommunen lavere finanskostnader. Rådmannen velger å budsjettere forsiktig på denne posten. Avkastningen vil bli rapportert to ganger i løpet av året.

Formidlings lån

Kommunen har en utlånsportefølje på formidlings lån. Renteinntektene fra denne samsvarer rimelig greit med kostnadene knytta til Husbanklånene i Husbanken. Mottatte og betalte avdrag føres i investeringsregnskapet, og differanse mellom inntekter og kostnader reguleres mot bundet fond.

Agder Energi utbytte

Kommunens eierskap på 2,07 % av aksjene i Agder Energi har bidratt med betydelige beløp i en årrekke. Denne utviklingen kan oppsummeres i tabellen under.

Figur 13 Utvikling utbytte Agder Energi

I tillegg til utbytte fra Agder Energi forventes det utbytte fra egenkapitalbevisene i Kvinesdal Sparebank. Kommunestyret vedtok å gå inn med 2 millioner kroner i banken i juni 2017. Signalisert utbytte tilsvarer 4 % avkastning eller kr 80 000.

Rådmannens forventninger til kontantstrøm fra finansområdet i 2018 kan oppsummeres i tabellen under:

Usikkerheten er først og fremst knytta til verdiutviklinga av kommunens plasseringer.

<i>Finansinntekter</i>	<i>Budsjett 2018</i>	<i>Budsjett 2017</i>	<i>Regnskap 16</i>	<i>Endring 17-18</i>
Renteinntekter og utbytte	15 829	16 744	19 074	-915
gevinst finansielle instrumenter	-	-	2 447	0
Mottatte avdrag på utlån	92	92	225	-
Sum eksterne finansinntekter	15 921	16 836	21 746	-915
<i>Finansutgifter</i>				
Renteutgifter og låneomkostninger	4 205	5 208	4 821	-1 003
Tap på finansielle instrumenter	-	-	362	0
Avdrag på lån	12 000	12 000	10 889	0
Utlån	90	90	73	-
Sum eksterne finansutgifter	16 295	17 298	16 145	-1 003
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-374	-462	5 601	88

Figur 14 Forventninger finans

Kort oppsummert så bidrar reduserte utbytteforventninger fra Agder Energi til svekkelse av netto finansinntekter, mens lavere finanskostnader bidrar positivt. Som tabellen over viser er det budsjettet med samme avdragsbetaling i 2017 og 2018. Det er forventet minimumsavdrag som er lagt til grunn for dette tallet.

Avskrivinger

Avskrivningene legges ikke inn budsjettmodellene. Avskrivningene gir et uttrykk for verditapet på kommunenes anleggsmidler. Dette ble i 2016 beregnet til 24 millioner, og er på godt å vel det dobbelte av kommunens avdrag. I praksis betyr dette at kommunen tærer på oppspart kapital.

Endringer i forhold til inneværende økonomiplan

Organisering

Det er lite endringer i organiseringa. For inneværende år ble ambulans og elevheimen skilt ut som egne budsjettområder. Rådmannen mener det er naturlig å ta kostnadene til interkommunalt barnevern som egen budsjetttramme. Denne har tidligere vært lagt under helseenheten.

Ellers er det gjort følgende mindre endringer:

- ✓ I henhold til revisjonens oppsummeringsbrev for 2016 er det lagt et klart skille mellom skjema 1A og 1B. Dette vil lette rapporteringen
- ✓ Som vedtatt i økonomirapport I 17 er lønnsutgiftene til verneombud og tillitsvalgte lagt i et eget ansvarsområde under sentral støtteenhet. Utdanningsforbundets tillitsvalgt lønnes fortsatt under Enhet for Skole (Tonstad skule).

- ✓ Servicekontoret og IKT ble slått sammen til en avdeling fra og med 01.09.2017.
- ✓ Fra 2018 er alle det oppretta et nytt ansvar under bygg og eiendom for vaktmesterne. Disse har tidligere vært fordelt budsjettmessig på de enkelte bygg. Dette samsvarer bedre med vedtatt organisasjonsmodell

Endring i drift

Utgangspunktet for budsjettet har vært å videreføre dagens drift. Med fallende realinntekter gir dette et press på bunmlinja.

	Budsjett 2018	Budsjett 17	Regnskap 16	Avvik i Endring %	
900 POLITISK STYRING	3 496	3 437	3 294	59	2
901 SENTRAL STØTTEENHET	28 898	27 143	28 049	1 754	6
903 SIRDALSGODER	6 789	6 489	7 509	300	5
910 ENHET SKOLE	36 247	35 019	34 606	1 228	4
914 BARNEHAGENE	19 035	18 267	19 353	768	4
916 ELEHEIMANE	2 035	1 975	1 630	60	3
919 LISTER BARNEVERN	3 709	3 709	4 341	0	0
920 AMBULANSE	2 208	844	1 456	1 364	162
921 HELSEENHET	22 631	20 327	20 426	2 054	10
922 NAV	2 100	2 038	1 951	62	3
924 PLEIE OG OMSORG	52 596	51 261	51 333	1 335	3
930 ENHET FOR KULTUR	11 044	10 452	10 684	591	6
959 VEDLIKEHOLDSPLANEN	2 150	3 000	5 194	-850	-28
961 BYGG	19 374	18 066	18 844	1 308	7
962 AREALFORVALTNING	4 168	3 531	2 904	637	18
963 VEG & PARK	10 305	10 225	10 339	80	1
964 BRANN	2 323	2 556	2 398	-233	-9
965 KRAFTFOND	0	-18	203	18	-100
966 VANN OG AVLØP	-15 721	-14 561	-10 461	-1 160	8
967 DIVERSE PROSJEKTER	0	0	0	0	0
968 HOVEDPLAN VEG	1 000	300	472	700	233
969 FELLESPOSTER 1 B	-8 099	-5 725	-9 835	-2 374	41
970 TILTAK	2 330	1 040	1 036	1 290	124
Sum	208 618	199 375	205 727	8 993	503

Figur 15 Skjema 1b

Økte kostnader

Sentraladministrasjonen

Kontroll og tilsyn.

Kontrollutvalgets forslag til budsjett er lagt til grunn. Dette viser en vekst på 221 000 i forhold til budsjettet for 2017

Tillitsvalgte/verneombud

Som vedtatt i økonomiplan 1-2017 økes kostnadene på dette. Det er nå knytta 1,3 årsverk til denne funksjonen i sentraladministrasjonen

Bedriftshytte/leilighet

Samla kostnader til hytte/leilighet er økt med 80 000. Det er blant annet satt av 50 000 i ekstraordinære midler for å pusse opp bedriftshytta. AMU har vedtatt å øke egenbetalingen per døgn fra ansatte. Denne økningen, anslått til 30.000 kr pr år, ligger inne i samlet økning på 80.000,-.

Sirdalsgoder

Regnskap 2016 og forventninger så lagt i 2017 viser at ordningene sommerjobb for ungdom og stipend er underbudsjettet. Rådmannen har derfor økt budsjettposten for stipend med 150 000 og sommerjobb ungdom med 350 000.

Det er ikke avsatt midler til subsidiert kraft til innbyggere iht. fjorårets budsjettforlik. Kontantstøtta videreføres med 200 000 i året, og boligfinansiering med 1,8 mill.

Enhet Skole

For budsjettåret 2018 ventes det at pensjonskostnadene til Statens pensjonskasse går opp. Dette forklarer kostnadsveksten på skolene

Barnehage

Barnetallet er fortsatt på et lavt nivå i forhold til toppårene 2014. I budsjettet er det oppholdstallet høsten 17 som legges til grunn for rammen til barnehagene. Enheten har over tid vist at det er flinke til å tilpasse bemanningen til barnetallet. Det er lagt inn midler i budsjettet for å delta i Lister pedagogiske senter. Dette utgjør ca. 100 000.

	Høsten 2014	Høsten 2015	Høsten 2016	Prognose våren 17	Status pr 31.08.17
Tonstad barnehage	6 175	5 335	5 013	5 319	4 698
Øvre Sirdal Barnehage	1 530	927	657	765	1 044
Sum	7 705	6 262	5 670	6 084	5 742
Endring		-19 %	-9 %	7 %	-6 %

Figur 16 Utvikling i oppholdstimer i barnehagene

Nav

Flyktningkonsulent

Som tidligere år dekkes enhetenes direkte kostnader i forbindelse med integrering av flyktninger fra flyktningefondet. Integreringstilskudd føres på flyktningeavdelingen, og ubrukte midler avsettes til fond. Saldo på flyktningefondet var ved inngangen til 2017 ca. 6,2 mill. Det er budsjettert med netto avsetning i 2017, men rådmannen forventer en reduksjon som følge av økt bruk av integreringsmidler ved Tonstad Skole, samt at det er avsatt noen midler til brukt til fattigdomsbekjempelse. For 2018 er det forventet en nettoreduksjon i flyktningefondet. Rådmannen vurderer ikke dette som dramatisk, da det de siste årene har bygd seg opp en betydelig saldo på fondet.

	Budsjett 2018	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Integreringstilskudd	-4 220	-5 280	-9 855
Saldo flyktningefondet 01.01	7 350	6 155	2 003
Avsatt til fond flyktningeenheten	727	1 531	5 187
Bruk av flyktningefondet			
<i>Tonstad Skole</i>	-618	0	-536
<i>Voksenopplæring</i>	-763	-336	-304
<i>Helseenheten</i>			-195
Saldo flyktningefondet 31.12	6 696	7 350	6 155

Figur 17 Integreringstilskudd og utvikling av flyktningefondet

Bygg og Eiendom

Lønnsutgiftene til renhold er økt. Det er knytta mer utgifter til renhold av kulturhuset og som følge av barnehagens bruk at Monan. Sistnevnte innebærer også bortfall av leieinntekter.

Prisendringer 2018

Prisjustering:

Alle satser i SFO, barnehage, elevheimene økes med 2,5% fra skole/barnehageåret 2018/2019.

Sats for kommunal brøyting øker med 2,5% fra 01.01.18

Kommunale gebyrer

Momentum Selvkost bistår kommunen å sette opp kalkyler på vann, avløp og feiegebyrene slik at vi skal få en mest mulig rett gebyrnivå innenfor selvkostområdene. Kostnadsutvikling, antall påkoblinger, investeringer og rentenivået påvirker gebyrutviklingen. Rådmannen har som mål å ha en mest stabil utvikling. et er et forholdvis stort selvkostfond på avløp, og avløpsgebyrene kan derfor reduseres, for å senere økes. Med investeringstakten som budsjettet bygger på, ser rådmannen for seg følgende gebyrutvikling i perioden:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vann	2 551	3 146	3 146	3 664	3 985	4 408
Avløp	6 165	4 801	4 371	5 061	5 055	6 401
Feing	515	393	384	364	376	389
Sum	9 231	8 340	7 901	9 089	9 416	11 198
Endring		-10 %	-5 %	15 %	4 %	19 %

Figur 18 Gebyrutvikling (inkl. mva)

Forventa saldo på selvkost ved inngangen

	01.01.2018	Bruk 2018	31.12.2018
Selvkost vann	2 289	172	2 461
Selvkost Vann	14 763	-3 112	11 651
Selvkost feiing	593	-62	531
Byggesak	425	-187	238
Kart	876	-68	808
Sum	16 657	-3 429	13 228

Figur 19 Selvkostfond

Gebyr iht. saksbehandling etter plan og bygningsloven

Selvkostprinsippet legges til grunn ved saksbehandling etter plan og bygningsloven. Sirdal kommune er i mål med dette for bygge-dele sak og for kart-oppmåling Når det gjelder plansak så er kostnadsdekningen så forventes det en dekning på 78 % i 2017.

	2015	2016	2017
Reguleringsplaner	56 %	49 %	78 %
Bygge og eierseksjon	109 %	92 %	94 %
Kart og oppmåling	108 %	123 %	116 %

Figur 20 Dekningsgrader (2017- prognose)

I 2017 var det økning på 10 % på alle satser på reguleringsplaner. Selv om det ikke er full selvkost dekning for reguleringsplaner, vil ikke rådmannen foreslå å øke satsene.

Byggesakregnskapet har noe underdekning, men her er det fond.

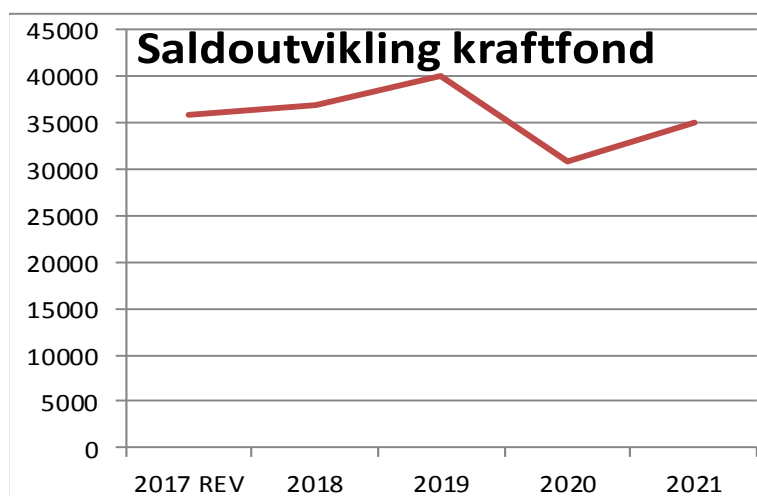
For å komme ned mot selvkost på kart og oppmåling vil rådmannen foreslå å redusere alle satsene knytta til dette området med 10 %.

Næringspolitiske virkemidler

Sirdal kommune er i en særstilling i forhold til handlingsrom for nærings og samfunnsutvikling. Som kompensasjon for kraftutbyggingene får kommunen tilført årlige midler på 18,2 millioner som skal brukes på å utvikle næringslivet innenfor gitt handlingsrom.. Her er det et stort politisk handlingsrom i forhold til å gjøre Sirdal best mulig rustet for samfunnet. Kommunegrensene er under press og en alenegang vil nok få konsekvenser for handlefriheten. Satsing på infrastruktur og næringsutvikling vil gjøre Sirdal til attraktivt sted å bo, selv som del av en storkommune. Avklaringen med at det ikke er lov å lånefinansiere anlegg som ikke kommunen skal eie, krever tilgang på driftsmidler. Som vi har sett kan kommunale midler bidra til å løse ut andre finansieringskilder.

I kommende økonomiplan vil rådmannen foreslå følgende plan for kraftfond bruken:

Tiltak	2017 REV	2018	2019	2020	2021
Forventa inngående saldo	35 731	36 914	40 424	31 710	36 500
KONSESJONSAVGIFT	18 280	18 280	18 280	18 280	18 280
LANDBRUK	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
SKOGBRUKSPLANER	-340	0	0	0	0
NÆRINGSUTVIKLING-KRAFTFOND	-3 684	-3 740	-3 740	-3 740	-3 740
FORNYBAR ENERGI	-313	0	0	0	0
NATURTRIANGELET	-50	-50	0	0	0
HOLMEN- SIRDALSVATNET	-200	0	0	0	0
REGULERING GP KRYSSSET	-400	-50	0	0	0
UTBYGGING BREIBAND	-450	-450	-450	-450	-450
LADESTASJON ELBIL	-500	0	0	0	0
SIRDALSVEKST	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
OPPDATERING KART	-50	-50	-100	0	0
G-S STI SVARTEVATN- TJØRHOM PLAN	0	0	0	-1 000	-1 000
NÆRINGSOMRÅDE GP	0	0	-3 000	-2 000	-2 000
KOMMUNEDELPLAN SIRDAL NORD	-500	-400	0	0	0
KOMMUNEPLAN 2016- SAMFUNNSDELEN	-400	-150	0	0	0
LÅN KNAUSANE UTVIKLING	0	0	-10 000	0	0
FEED SKIARENA	-1 000	-150	-1 200	-800	0
TJØRHOM SKIARENA	-1 500	-800	-1 200	0	0
TRAFO TONSTAD OMRÅDET	-700	0	0	0	0
E HAUKELID HOLDING AS			-1 624		
STRANDELI SMÅBÅTHAVN	-180	-180	-180		
RULLESKI MØLLE	-500				
Sum bruk i drift	-16 267	-11 520	-26 994	-13 490	-12 690
NÆRINGSOMRÅDE TJOMLI	0	-1 500	0	0	0
TRAFIKKSIKRING HAUGHOM	-830	-800	0	0	0
BRU NESSETFOSSEN	0	-950	0	0	0
Sum bruk i investering	-830	-3 250	0	0	0
Utgående Saldo	36 914	40 424	31 710	36 500	42 090

Tiltak i Økonomiplanperioden

Rådmannen har i begrenset grad kunnet prioritere nye driftstiltak i kommende økonomiplanperiode. Det er knyttet en del fond til enkelte enheter, og enheter med relevante fond og fornuftige tiltak har kunne disponere disse.

Tiltak som finansieres gjennom kraftfondet omtales i eget kapittel.

Ansvar	Ansvar Tekst	2018	2019	2020	2021
2001	ELGBEITETAKSERING	-	-	50	-
2008	VALG	-	200	-	200
2009	TILTAK KIRKENE	200	200	200	200
2011	TURSTIER	100	100	100	100
2013	SKOLEADMINISTRATIVT SYSTEM	215	-	-	-
2023	SKREDKARTLEGGING	500	500	-	-
2026	GANG OG SYKKELSTI SELAND	7 000	15 000	-	-
2033	SKULEKJØKKEN SINNES	80	-	-	-
2037	TRAFIKKSIKKERHETSPLAN	200	-	-	-
2046	REGULERINGSPLAN FINTLANDSMØN	175	-	-	-
2047	GANG OG SYKKELSTI SVARTEVATN	-	1 000	-	-
2048	OMRRÅDEREGULERING TONSTAD	-	-	500	-
2049	FLOMSONEKARTLEGGING	300	-	-	-
2051	VELFERDSTEKNOLOGI	500	500	-	-
2052	KYRKJESENTER TONSTAD	-	2 800	2 800	-
2053	INVENTAR HELSE	140	-	-	-
Sum:		9 410	20 300	3 650	500

Finansiering med disposisjonsfond

Ansvar	Ansvar Tekst	2018	2019	2020	2021
2026	GANG OG SYKKELSTI SELAND	-7 000	-15 000	-	-
2033	SKULEKJØKKEN SINNES	- 80	-	-	-
Sum:		-7 080	-15 000	-	-

Finansiering med driftsmidler   **2 330**   **5 300**   **3 650**   **500**

Figur 21 Tiltak eks internfinansiering

Tiltak Kirkene

Sirdal sokneråd har en vedlikeholdsplan i kommende planperiode som summerer seg til kr 2,305 mill. Rådmannen prioriterer å tilføre Sirdal Fellesråd midler for å dekke økte pensjonskostnader, og det settes derfor ikke av midler til vedlikehold i 2016

Turstier

Kommunestyret gjorde i sak 41/11 vedtak i forbindelse med prosjekt for turstier og turveier at det nedsettes en administrativ arbeidsgruppe. Gruppen får i mandat å utarbeide en plan/oversikt over aktuelle prosjekt som grunnlag for en politisk sak med tilhørende prioritert handlingsprogram. Det har vært lite kostnader knyttet til dette tiltaket, og rådmannen har derfor redusert bevilgninga til kr50 000

Valg

Det settes av 200 000 til gjennomføring av valg i 2019 og 2021

Skoleadministrativt system

Kommunen vil måtte anskaffe et skoleadministrativt system for planlegging av skoledriften og dokumentering av elevene sin opplæring. Denne har vært med i budsjettet i flere år, men som følge av endringer på IKT siden med interkommunale samarbeid har valg av løsning og leverandør blitt utsatt.

Gang og sykkelsti Tonstad Seland

Det arbeides nå med reguleringsplan for gang- og sykkelvei fra Tonstad til Seland. Prosjektet er ikke fullfinansiert. Kommunen skal ikke være eier av gang- og sykkelveien som er langs en fylkesvei. Kommunen må føre tilskuddet til gang- og sykkelveien over kommunens driftsregnskap. Rådmannen foreslår å skyve gjennomføringen av tiltaket med ett år til 2018 og 2019 av hensyn til kommunens økonomiske situasjon. Ulempen med å skyve på tiltaket er mangel på samkjøring av oppgraderingstiltak på fv. 468.

Skolekjøkkenet Sinnes

Det er behov for oppgradering av skolekjøkkenet på Sinnes. Det er et fond merka- inventar Sinnes- som kan brukes til dette

Kirkesenter

Sirdal Sogn ber om tilskudd på 2,8 millioner kroner i 2018 og 2019, tilsammen 5,6 millioner kroner til bygging av nytt kirkesenter med to utleieenheter på dagens tomt på Tonstad. Rådmannen har forskjøvet tilskuddet med 1 år til 2019 og 2020. Som et unntak fra hovedregelen om at tilskudd til investeringer eid av andre enn kommunen skal belastes kommunens driftsbudsjett, kan sannsynligvis investeringstilskudd til Sirdal sogn føres i investeringsregnskapet og om ønskelig også lånefinansieres. Etter kirkeloven er kommunen pliktig til å holde kirka med lokaler til administrasjon, trosopplæring m.m. Dette kan skje fysisk med lokaler eller ved å dekke kirkas utgifter. Dagens kirkekontorer oppfyller ikke krav til innemiljø, universell utforming og krav om mulighet for konfidensielle samtaler.

Inventar Helse

Enhet for helse har i lengre tid hatt et behov for utskifting av inventar på helsehuset Tonstad og på Tjørhom. Det har vært lite utskifting av inventar og det gjelder spesielt stoler og bord på venterom legekantor (både Tjørhom og Sinnes) samt møterom, helsestasjonen og enkle stoler

på kontorene.

Det er betydelig slitasje på stoler, mange har vært reparert flere ganger og flere har og blitt kastet. Alle stoler og sofaer er i stoff, noe de ikke bør være på grunn av renhold, smitte m.m. Det er og nødvendig med en oppgradering av møterommet på helsehuset både i forhold til inventar og elektronisk utstyr. Noe av dette vil bli dekket av midler avsatt til «Samhandlingsreformen».

Vedlikeholdsplanen

Rådmannen har i tidligere budsjett satt av 5 millioner til arbeidet med vedlikeholdsplanen. Av større prosjekter de siste åra kan nevnes reovering av elevheimene på Øyghedlar, basseng Sinnes Skule og ny heis på rådhuset.

	2 018	2 019	2 020	2 021
Opprustning Øygdhedlar		1 500	1 200	
Rådhuset	2 000			2 000
Hybelbygg Monan	150	2 000	2 000	2 000
Sum:	2 150	3 500	3 200	4 000

Figur 22 Vedlikeholdsplanen 2018:2021

Hovedplan vei.

Det foreslått å sette av en million til hovedplan veg.

Investeringer 2018-2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Budsjettskjema 2A - investering						
Investeringer i anleggsmidler	38 822	71 366	87 520	51 350	51 301	30 766
Utlån og forskutteringer	972	1 000	500	500	500	500
Kjøp av aksjer og andeler	842	850	1 000	1 000	1 000	1 000
Avdrag på lån	441	474	474	474	474	474
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-	-	-
Avsetninger	10 203	-	-	-	-	-
Årets finansieringsbehov	51 280	73 690	89 494	53 324	53 275	32 740
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	25 973	57 986	77 770	47 850	41 201	27 266
Inntekter fra salg av anleggsmidler	488	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Tilskudd til	3 227	-	-	-	-	-
Kompensasjon for merverdiavgift	2 155	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	17 847	1 955	1 755	255	6 855	255
Andre inntekter	-	-	-	-	-	-
Sum eksternt	49 690	62 941	82 525	51 105	51 056	30 521
Overført fra driftsbudsjettet	-	-	-	-	-	-
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-	-	-
Bruk av avsetninger	1 590	10 749	6 969	2 219	2 219	2 219
Sum finansiering	51 280	73 690	89 494	53 324	53 275	32 740

Figur 23 Skjema 2a

Prosjekt	2018	2019	2020	2021
3108 STARTLÅN	974	974	974	974
3113 EGENKAP. INNSKUDD KLP	1 000	1 000	1 000	1 000
3118 IT INVESTERINGER	500	500	500	500
3201 SINNES SKOLE	-	1 000	19 000	-
3306 LOKALER AMBULANSE	2 000	-	-	-
3520 BILER EIENDOMSFORVALTNING	600	-	-	-
3644 MASKINER TEKNISK	600	600	600	600
4007 BÅT BEDRIFTSHYTTE	150	-	-	-
4008 EL BIL SENTRAL ADM.	320	-	-	-
4100 VA Investeringer	-	5 850	22 900	14 200
4113 Årlige midler til lekkasjesøking og utbedringer på l	3 000	-	-	-
4121 Utvide Handeland renseanlegg	35 000	-	-	-
4125 Oppgradere Sinnes vannverk til 42l/s med UV	7 000	-	-	-
4176 Ledningsanlegg Øksendal- Haughom	-	-	901	-
4177 Ny pumpeledning Ø280mm Tjørhom- Handeland	-	-	-	6 466
4180 Ø200/225 SF-SVARTEVATN- TJØRHOM 1,4 KM	6 000	-	-	-
4181 Ø225 PL GP-SVARTEVATN 800M	1 000	-	-	-
4182 Ø200/225 SF/TJØRHOM 150M	500	-	-	-
4183 OMBYGGING RØRRANGEMENT UKVIGLDALEN	70	-	-	-
4184 LUKT OG SMAK DRIKKEVATN	200	-	-	-
4203 OMSORGSBOLIGER	12 000	3 000	-	-
4205 SIRDALSHEIMEN UTENOMHUSARBEIDER	200	2 000	-	-
4206 RIVING TUNGA FRITIDSSENTER	400	-	-	-
4210 BOLIGER IHT. BOLIGSTRATEGI	4 000	4 000	4 000	4 000
4215 BRANNSTASJONER- IHT PÅLEGG	3 000	1 000	-	-
4216 MASKINER BYGG OG EIENDOM	130	-	-	-
4217 UTEOMRÅDE RÅDHUSET	-	-	-	1 000
4218 GJERDE SINNES SKULE	400	-	-	-
4403 BOLIGFELT ØVRE SIRDAL	-	500	-	4 000
4404 NÆRINGSOMRÅDE TJOMLI	1 500	-	-	-
4406 UTSKIFTING AV KVIKKSØLVARMATURER	500	-	-	-
4411 HAUGHOMKRYSET	800	-	-	-
4412 BOLIGFELT ØKSENDAL	-	500	3 000	-
4413 BERDSKAPSGARSJE	800	-	-	-
4414 BIL AREAL FORVALTNING	-	400	-	-
4602 KULTURHUSET	500	-	-	-
4607 KJØKKEN SIRDAL FJELLMUSEUM	-	500	-	-
4608 TONSTAD IDRETTSPARK	1 000	29 000	-	-
4610 TONSTADBADET- SKLIE	-	300	-	-
4611 UTESSCENE SIRDAL FJELLMUSEUM	-	-	400	-
4612 VENTILASJONSANLEGG KULTURHUSET	-	2 000	-	-
4613 TJØRHOM GRENDHUS	-	200	-	-
4701 GATEADRESSER	1 400	-	-	-
5525 BRO NESSETFOSSEN	3 950	-	-	-
Sum	89 494	53 324	53 275	32 740

3108 Startlån

Siste år har interessen for startlån vært lavere. Tilbudet bør opprettholdes. Finansieres ved videreutlån av Husbankmidler.

3113 Egnkapitalinnskudd KLP

Årlige midlere. Dette regnes som et aksjekjøp, og kommunen kan ikke låne til dette.

3118 IKT investeringer

Det avsettes kr 500 000 til årlig oppgradering av kommunens IKT infrastruktur (Nettverk og servere)

3201 Sinnes skule

Arbeidsforholdene for ansatte ved Sinnes skule oppfyller krav etter arbeidsmiljøloven om plass, garderobes, inneklima, universell utforming m.m.

To skisseprosjekter med kostnadsoverslag viser alternative løsninger, både en omfattende ombygging og nybygg og et påbygg til en av klasseromsfløyene. Forslaget som ligger inne er en ny 2. etasje på klasseromsfløy mot fylkesveien. Det er ikke avsatt midler til ombygging av undervisningslokaler m.v.

3306 Ambulanselokaler

Det er nødvendig å utbedre bad/toalett blant annet for å skille ren/skitten sone, behov for ekstra soverom i forbindelse med mulig ny vaktordning og behov for mer lagerplass.

3520 Biler eiendomsavdeling

Skole har en bil som er 20 år, mens Driftsarbeideren på Sirdalsheimen ikke disponerer bil. Det siste gir redusert mobilitet, og vedkommende er avhengig av egen bil/samkjøring med andre, noe som har vært utfordrende. Rådmannen mener at bilen bør kjøpes fremfor å leases da de vil ha kort kjørelengde.

4007 Båt bedriftshytte

Dagens hyttebåt, en eldre 17-fots Rana med dekk, vindskjerm og halvkalesje, er nedslitt og i dårlig forfatning. Motoren, en 30 hk påhengsmotor, har vært under vann og er ikke til å stole på. Båten er ikke selvlensende og dette er et problem ved manglende tilsyn. Båten mangler sikkerhetsutstyr som håndrekker og leider. Båten står på en bra Tredal båthenger som kan gjenbrukes til ny båt. En ny eller nyere (inntil 3 år gammel) 15-17 fots landstedsbåt, kategori C, med kapasitet 5-7 personer, med styrekonsoll og påhengsmotor 25-50 hk antas koste inntil 150.000,- kr om den kjøpes utenom sesong. Båten bør ha skrog av aluminium eller mykplast for lett vedlikehold og for å tåle grunnstøting. Gjerne dobbelt skrog eller flyteskum. Må minimum være regnlensende, men helst selvlensende slik at båten tåler å ligge med lite tilsyn. Aktuelle merker: Pioneer, Buster, Terhi o.l.

Brann- og redningsvesenet har en 18 fots aluminiums-båt, Buster XL, med 60 hk påhengsmotor. Båten er 15 år, men har gått lite. En mulig løsning er å flytte redningsbåten ned på hytta for så å kjøpe ny båt til brann- og redningsvesenet.

Imidlertid koster en ny 18 fots Buster med tilsvarende motor rundt 250.000-275.000,- kr. Rådmannen anbefaler at det kjøpes inn en egen båt til bedriftshytta og at brann- og redningsvesenet beholder dagens båt.

4008 El-bil til sentraladministrasjonen/rådhuset

Kjøp av el-bil til erstatning for kjøregodtgjørelse (med utgangspunkt i statens satser).

Rådmannen forstår det som lite lønnsomt å lease en el-bil. Med oppsett av ladestasjon på rådhuset og ønske om et miljøvennlig og lønnsomt alternativ som også kan ha effekt på kommunens egne ansatte sine bilvalg mener rådmannen at Kommunen bør kjøpe inn en elektrisk drevet bil i 2018 som en pilot. Eksempelvis koster en Volkswagen e-golf ligger ca 320.000 inkl. mva.

Finansieringen skjer med belastning av enhetene etter bruk istedenfor utbetaling av kjøregodtgjørelse til ansatte. Leasing av e-golf ligger på ca 2.300 kr/mnd så dette bør kunne bli en lønnsom løsning for kommunen. Dersom piloten er vellykket, er det aktuelt å anskaffe flere el-biler for administrasjonen og andre tjenester.

4100-4184 Investeringer iht Vann og avløpsplanen

Det budsjetteres med VA investeringer på 52,77 mill. Totalt er det innarbeidet VA investeringer på 103 mill i perioden 2018 til 2021.

4203 Omsorgsboliger

Forventa byggstart på omsorgsboligene er mars 2018- og det forventes at de er innflyttingsklare. våren 2019. Investeringstilskudd fra Husbanken forventes å utgjøre ca 6,8 mill.

4205 Sirdalsheimen utenhusarbeider

Det blir sett på løsninger for uteområdet på Sirdalsheimen, med blant annet bedring av adkomsten til kapellet.

4206 Riving Tunga fritidssenter

Tiltaket innebærer å rive bygget som er i dårlig stand.

4215 Boliger iht. boligstrategi

Bygging av nye utleieboliger i tråd med vedtatt boligstrategi. Ses i sammenheng med salg av eldre bygningsmasse.

4215 Brannstasjonene - oppfyllelse av pålegg fra Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet har pålagt Sirdal kommune å utbedre brannstasjonene på Tonstad og Tjørhom/Svartevatt slik at de oppfyller krav til skille ren/skitten sone, dusjmuligheter for ansatte og ventilasjon. Frist for oppfyllelse av pålegg 1. juli 2019.

4216 Maskiner Bygg og eiendom

Gammel plenklipper har havarert, og er overmoden for utskiftning. Den ny bør ha 4-hjulstrekk, for å imøtekomme de krav som stilles i dag når det skal slås i skrått terreng.

4217 Uteområde Rådhuset

Utbedring av området ved hovedinngangen.

4218 Gjerde Sinnes Skule

Rådmannen har forpliktet kommunen til å sette opp et gjerde mellom skolen og naboer

4404 Næringsområde Tjomli

Det er vedtatt at kommunen skal sikre seg grunnen til en utvidelse av næringsområdet nord mot Tjomli

4406 Utskifting av Kvikksølvarmaturer

Pålagt utskifting for å fjerne kvikksølv.

4411 Haughomkrysset

Oppdatert kalkyle for utbedring av Haughomkrysset har «doblet» seg til 1,6 millioner kroner. Det pågår kvalitetssikring av ny kalkyle som bygger på vedtatt reguleringsplan.

4412 Boligfelt Øksendal

Det er pr. høsten 2015 ikke flere ferdig opparbeidede kommunale boligtomter i dette området. Kommunen har ervervet grunn, og regulert området i 1997. Det vil være behov for endring av reguleringsplan fra 1997, samt opparbeidelse. Regulering ligger under arealforvaltning. Opparbeidelse ligger under teknisk drift. For å få helhet i prosjektene vises midler til opparbeidelse i samlet forslag fra arealforvaltning og teknisk drift. Grunnforhandling ligger under bygg og eiendom

4413 Beredskapsgarasje

Aggregater, sandsekker, snøskuter, henger med oljelenser, båt ol. Pr. i dag er dette utstyret lagret forskjellige plasser. I forhold til beredskapen bør dette utstyret samles i ett beredskapslager. Kan lokaliseres på uteseksjonens område på Tunga

4414 Bil Arealforvaltning

Sektor TLM disponerer pr. i dag en Suzuki 2005 modell. Det bør kjøpes ny bil.

4602 Kulturhuset

Nye bord og stoler i festsal. For å fullføre oppussingsprosjektet i festsalen, trengs det og skifte ut en god del stoler og bord. Noe av dette er fra da huset ble bygget, altså over 30 år. Utskifting av diverse dører i kulturhusavdelingen og nytt lys i idrettshall

4607 Kjøkken Sirdal fjellmuseum

Tiltaket må ses i sammenheng med fremtidige planer for bruk av Kvæven. Denne situasjonen er uavklart per i dag.

4608 Tonstad Idrettspark

Det er avsatt midler til oppgradering av Tonstad Idrettspark. I praksis forstås dette som midler til en ny flerbrukshall. Det er under politisk behandling om hvor en slik hall skal lokaliseres, hva den skal inneholde og hva den skal koste.

4610 Tonstadbadet sklie

For å utvide aktivitetstilbudet ved badet er det ønske om å få satt opp en sklie knyttet til stupetårnet

4611 Utescene Sirdal Fjellmuseum

Sikring/ombygging av utescene ved Sirdal fjellmuseum og nye «utebenker»

4612 Ventilasjonsanlegg Kulturhuset

Ombygging av kjøkken ved infobygget på Kvæven. Det er tidligere bevilget midler til dette

4613 Tjørhom Grendehus

Nytt brannvarslingsanlegg.

4701 Gateadresser

Prosjektet startet opp i 2013, og det er utarbeidet prosjektplan for gjennomføringen. Vedtak som er fattet i 2015 om navnsetting og adresseparseller er fulgt opp ved utsendelse av vedtak, registrering i matrikkel mv. Pr. 1. september 2017 er 64% av adressene i kommunen veiadresser (opp fra 57% på samme tid i 2016). Kommunen er ajour med skiltingen og bestilling er sendt til vegvesenet på skilt de kan sette opp så langt. Det er en forventning at vegvesenet skilter før vinteren. Kartverket har mange navnesaker og avklaring av skrivemåter til behandling etter lov om stadnamn. Prosjektet kan ikke fullføres før disse er avklart. Dette er nå til hinder for videre fremdrift av betydning. En annen årsak til liten fremdrift siste året er at arbeid med kommunedelplan Sirdal nord har vært en prioritet. Det er avsatt 2.8 mill. til prosjektet, ca. halvparten av dette var forventet brukt ved utgangen av 2016. I 2017 forventes en belastning ved utgangen av året på ca. 3 % av den totale rammen. Det vil si at det aller meste av gjenværende midler på denne tid i 2016 også er gjenværende nå, og må skyves inni 2018 og delvis 2019. Det gir ikke noen mening å anslå en sluttdato for prosjektet før vi får en avklaring fra Kartverket på sakene de behandler etter lov om stadnamn. OBS! timer mv. iht oversendt oversikt må belastes prosjektet i 2017

5525 Bru over Nassetfossen

Det er vedtatt av kommunen skal bygge, eie og drifte en bru til turbruk over Nassetfossen. Opprinnelig kalkyle var 2 millioner kroner + mva + adkomstveier.

Det viser seg at opprinnelig prosjektering ikke løste behov for tilgang for mobilkraner, rekkverk, flomløp m.m. Ny kalkyle for brua er 4 millioner kroner + mva. Finansiering av brua er et spleiselag med bidrag fra utbyggingsavtaler, spillemidler, tilskudd og kommunal finansiering. Grunneierne er positive til etablering av tiltaket.

Økonomiplan perioden 2018-2021

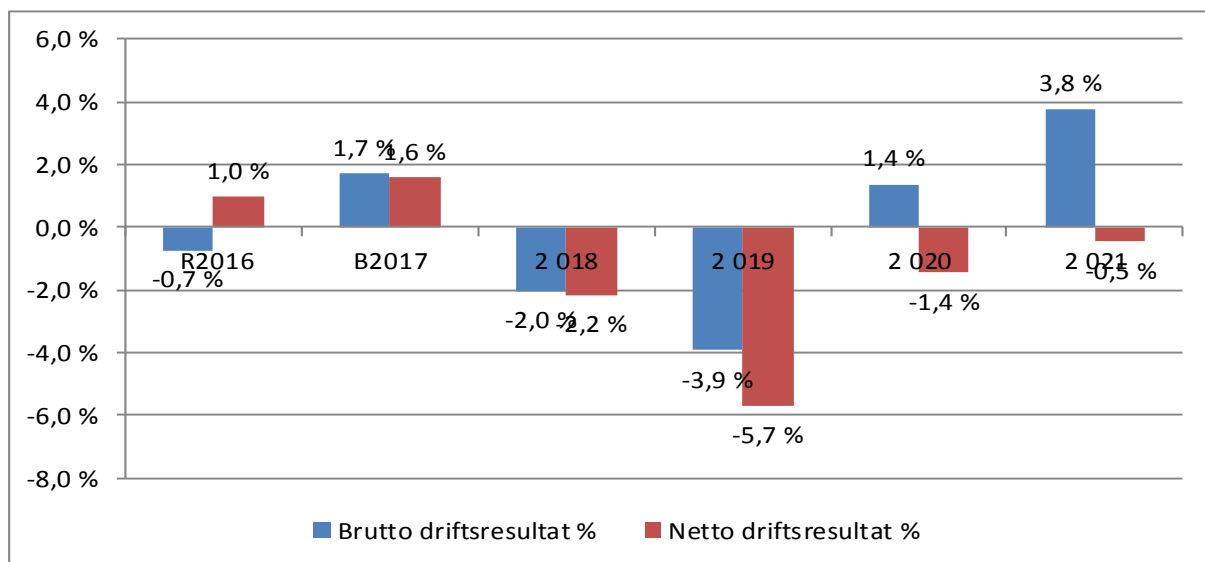
Kommunen har et begrenset handlingsrom i økonomiplanperioden. KS sin prognosemodell viser en reduksjon i frie inntekter. I Skjema 1a har rådmannen lagt inn uendra eiendomsskatt i hele perioden. For å unngå en «hard landing» som følge av regjeringens forslag til endringer i eiendomsskatt, bør redusert skatt kompenseres med å skatlegge boliger og hytter fra 2020.

Ellers så vil gjelda helt klart bli mer tyngende. Endra balanse mellom innskudd og gjeld vil øke konsekvensen av renteøkning, og økt sikringsgrad kan bli nødvendig. Dette vil normalt øke finanskostnadene ytterligere.

Fra og diskuterer hvor stort overskuddet skal være, vil diskusjonene framover være hvordan få budsjettet i balanse. Kommunens handlingsrom ligger først og fremst i å redusere kostnadene.

	2017	2018	2019	2020	2021
7 Skatt på inntekt og formue	-58 487	-59 128	-59 128	-59 128	-59 128
4 Rammetilskudd	-42 118	-42 669	-41 291	-41 354	-41 432
8 Eiendomsskatt	-66 278	-71 500	-71 500	-71 500	-71 500
9 Andre direkte og indirekte skatter	-54 880	-54 800	-54 800	-54 800	-54 200
5 Andre statlige overføringer	-1 370	-955	-941	-924	-905
Sum Frie inntekter	-223 133	-229 052	-227 660	-227 706	-227 165
16 Renteinntekter og utbytte	-16 744	-15 829	-15 829	-15 829	-15 829
Gevinst finansielle instrumenter	0	0	0	0	0
19 Renteutgifter og låneomkostninger	5 208	4 205	6 310	7 605	9 215
21 Avdrag på lån	12 000	12 000	15 000	17 000	20 000
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0
Netto finans innt/utg	464	376	5 481	8 776	13 386
Til dekning tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	8 231	1 858		0	0
Til bundne avsetninger	18 280	18 200	18 200	18 200	18 200
23 Bruk av tidligere års regnsk.m.	-3 486	0	-8 689	-10 008	-12 809
28 Bruk av ubundne avsetninger	0	0		0	0
29 Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	23 024	20 058	9 511	8 192	5 391
Sum:	-199 645	-208 618	-212 668	-210 738	-208 388
Enhet	Budsjett 17	2018	2019	2020	2021
900 POLITISK STYRING	3 437	3 496	3 496	3 496	3 496
901 SENTRAL STØTTEENHET	27 143	28 898	28 898	28 898	28 898
903 SIRDALSGODER	6 489	6 789	6 789	6 789	6 789
910 ENHET SKOLE	35 019	36 247	36 247	36 247	36 247
914 BARNEHAGENE	18 267	19 035	19 035	19 035	19 035
916 ELEHEIMANE	1 975	2 035	2 035	2 035	2 035
919 LISTER BARNEVERN	3 709	3 709	3 709	3 709	3 709
920 AMBULANSE	844	2 208	2 208	2 208	2 208
921 HELSEENHET	20 327	22 631	22 381	22 381	22 381
922 NAV	2 038	2 100	2 100	2 100	2 100
924 PLEIE OG OMSORG	51 261	52 596	52 596	52 596	52 596
930 ENHET FOR KULTUR	10 452	11 044	11 044	11 044	11 044
959 VEDLIKEHOLDSPLEANEN	3 000	2 150	3 500	3 200	4 000
961 BYGG	18 066	19 374	19 374	19 374	19 374
962 AREALFORVALTNING	3 531	4 168	4 168	4 168	4 168
963 VEG & PARK	10 225	10 305	10 305	10 305	10 305
964 BRANN	2 556	2 323	2 323	2 323	2 323
965 KRAFTFOND	-18	0	0	0	0
966 VANN OG AVLØP	-14 561	-15 721	-15 721	-15 721	-15 721
967 DIVERSE PROSJEKTER	0	0	0	0	0
968 HOVEDPLAN VEG	300	1 000	1 000	1 000	1 000
969 FELLESPOSTER 1 B	-5 455	-8 099	-8 099	-8 099	-8 099
970 TILTAK	1 040	2 330	5 300	3 650	500
Sum	199 645	208 618	212 688	210 738	208 388

	R2016	B2017	2 018	2 019	2 020	2 021
Sum driftsinntekter	326 491	301 547	305 965	310 324	311 279	315 588
Sum driftsutgifter	328 879	296 348	312 206	322 506	307 006	303 706
Brutto driftsresultat	-2 388	5 199	-6 241	-12 182	4 273	11 882
Brutto driftsresultat %	-0,7 %	1,7 %	-2,0 %	-3,9 %	1,4 %	3,8 %
Sum eksterne finansinntekter	21 756	16 836	15 921	15 829	15 829	15 829
Sum eksterne finansutgifter	16 145	17 298	16 295	21 310	24 605	29 215
Resultat finanstransaksjoner	5 611	-462	-374	-5 481	-8 776	-13 386
Netto driftsresultat	3 223	4 737	-6 615	-17 663	-4 503	-1 504
Netto driftsresultat %	1,0 %	1,6 %	-2,2 %	-5,7 %	-1,4 %	-0,5 %

Figur 24 Resultatutvikling

De økte driftsinntektene i økonomiplanperioden skyldes økte VA gebyrer. Dette henger sammen med planlagt investeringstakt, med påfølgende gjeldsvekst.

Med driftsresultatet som vist i tabellen over vil store deler av disposisjonsfondet være brukt opp. Budsjettert anleggsbidrag på til gang og sykkelsti på 7 millioner i 2018 og 15 millioner i 2019 vil tære kraftig på beholdninga. Tilsvarende vil støtte til nytt kirkesenter med 2,8 mill i 2019 og 2,8 mill i 2020.

Hovedvedtak

1. Skatt

- ✓ Skatten for 2018 på formue og inntekt, samt selskapsskatt fastsettes til de maksimalsatser som vedtas av Stortinget
- ✓ For eiendomsskatteåret 2018 skal det skrives ut eiendomsskatt på verk og bruk jf.Eigedomsskattelova (eskl) §3 første ledd bokstav c.
- ✓ Skattesatsen for verk og bruk settes til 0,7 %.
- ✓ Eiendomsskatten blir skrevet ut i to terminer, jf.eskl §25 første ledd.

2. Driftsbudsjettet for 2018 godkjennes med et samla grunnlag på kr 208 3618 000 i henhold til budsjettskjema 1A- Enhetene til dels følgende nettorammer (tall i 1000)

Enhet	Budsjett 2018
900 POLITISK STYRING	3 496
901 SENTRAL STØTTEENHET	28 898
903 SIRDALSGODER	6 789
910 ENHET SKOLE	36 247
914 BARNEHAGENE	19 035
916 ELEHEIMANE	2 035
919 LISTER BARNEVERN	3 709
920 AMBULANSE	2 208
921 HELSEENHET	22 631
922 NAV	2 100
924 PLEIE OG OMSORG	52 596
930 ENHET FOR KULTUR	11 044
959 VEDLIKEHOLDSPLANEN	2 150
961 BYGG	19 374
962 AREALFORVALTNING	4 168
963 VEG & PARK	10 305
964 BRANN	2 323
965 KRAFTFOND	0
966 VANN OG AVLØP	-15 721
967 DIVERSE PROSJEKTER	0
968 HOVEDPLAN VEG	1 000
969 FELLESPOSTER 1 B	-8 099
970 TILTAK	2 330
Sum	208 618

3. Konesjonsavgiften-Det legges opptil følgende disponering i 2018:

- ✓ Drift kr 11,52 mill
- ✓ Investering: kr 3,25 mill

Dette gir kraftfondet en samla økning på kr 3,510 mill i løpet av 2018. Eventuelt ubrukte midler fra 2017

innarbeides i budsjettet i forbindelse med økonomirapportene.

4. Kommunale avgifter og betalingssetter.

- a) Alle SFO og barnehagesatser økes med 2,5 % fra 15.08.2018
- b) Husleie på elevheimen økes med 2,5 % fra skoleåret 2018/2019
- c) Satsene for brøyting av private veier økes med 2,5 %
- d) Årsavgift vann holdes uendret
- e) Årsavgift for avløp reduseres fra kr 4801 til 4 371 inkl. MVA
- f) Årsavgift for feiing reduseres fra kr384 til 363 inkl. MVA
- g) Alle gebyr knytta til kart og oppmåling reduseres med 10 %

Nye satser vedtas i sammenheng med budsjettet,

Med mindre ikke annet er spesifisert, gjelder prisendringer fra og med 01.01.2018.

5. Konesjonskraft- Sirdalstariffen for bedriftskunder videreføres etter gjeldende regler.

6. For 2018 bevilges følgende:

- a. Sirdal ASVO kr 745 000
- b. Sirdal Kirkelige Fellesråd kr 3 380 000 + 200 000 i kr
- c. Kontroll og tilsyn (Revisjonen og Kontrollutvalget) kr 952 000

7. Forslag til økonomiplan 2019-2021 godkjennes som retningsgivende.

8. Kapitalplassering

For budsjettåret 2018 gis rådmannen fullmakt til å plassere kommunenes langsiktige plasseringer i henhold til gjeldende finansreglement..

9. Startlån – Utlånsramme startlån finansieres ved bruk av ubrukte lånemidler

10. Investering- Samla investeringer i 2018 i iht skjema 2b er Kr 89,5 mill. Av dette utgjør 52,8 investeringer i Vann og avløp

11. Låneoptak: Rådmannen får fullmakt til å ta opp lån på inntil kr 76,77 millioner til å dekke kommunens investeringer i 2018, samt inntil 1 mill i Husbanken til videre utlån. Momskompensasjon går i sin helhet til å finansiere investeringene.

12. Rådmannen har fullmakt til å utbetale lån til Knausene utvikling (PS 16/20) på 10 millioner når vilkårene er innfridd. Lånet finansieres over kraftfondet, og budsjettmessig effekt innarbeides i forbindelse med økonomirapportene.

13. Rådmannen har fullmakt til å utbetale lån til E Haukelid Holding (PS juni 2017) på 1,624 millioner når vilkårene er innfridd. Lånet finansieres over kraftfondet, og budsjettmessig effekt innarbeides i forbindelse med økonomirapportene.

14. Eiendomsskatt 2019

Sirdal kommune skriver ut eiendomsskatt for annen næring (eiendomskatteloven § 3 d) fra og med 2019 med skattesats 0,7 %.

Utskrivingen gjøres med bakgrunn i omlegging av reglene for eiendomsskatt på verker og bruk der overføringsanlegg, kraftlinjer, telenett m.m. foreslås unntatt eiendomsskatt, dersom det ikke innføres eiendomsskatt på annen næring. Utskriving av eiendomsskatt på annen næring er en forutsetning for at Sirdal kommune kan motta eiendomsskatt fra linjer, overføringsanlegg, telenett m.m. i en overgangsperiode 2019-2022.

Grunnlaget for eiendomsskatt knyttet til annen næring takseres og fastsettes i 2018.

15. Kartlegging

Det gjennomføres en kartlegging av spesielle ordninger og tiltak overfor innbyggere, næringsliv og ansatte i Sirdal kommune i løpet av 2018. Kartleggingen skal danne grunnlag for vurderinger av hvilke ordninger som Sirdal kommune kan og bør videreføre med hensyn til kommunens økonomi og hensynet til å rekruttere og beholde innbyggere, ansatte og næringsliv i årene som kommer.

Vedlegg

[Ikke-prioriterte tiltak 2018-2021.docx](#)

[Rådmannens forslag til budsjett 2018-2021 pr 08.11.docx](#)